

Arnaud Booij, belastingadviseur en partner Booij Bickers Advocaten:

'Hou de relatie goed, dat heeft veel voordelen'

De afgelopen decennia is de belangstelling van fiscalisten voor het formele belastingrecht toegenomen. Was het aanvankelijk een onderwerp dat 'erbij werd gedaan', tegenwoordig hebben fiscale advocaten een vrijwel volledige procespraktijk. Dit jaar vierde Booij Bickers, een kantoor dat zich specialiseert in het belastingprocesrecht, zijn eerste lustrum. Partner Arnaud Booij kijkt terug op zijn loopbaan in de fiscaliteit en zet zijn wensen voor de toekomst uiteen.

Hoe is de specialisatie belastingprocesrecht ontstaan?

'Ik heb in Leiden fiscaal recht gestudeerd. Daarnaast heb ik nog een jaartje 'handelsrecht' gedaan, wat je nu ondernemingsrecht zou noemen. Na mijn studie ben ik begonnen bij Baker & McKenzie. Ik heb er twaalf jaar gewerkt. De belastingadviespraktijk bestond daar niet alleen uit het geven van fiscaal advies, maar ook uit het samen met collega's en notarissen verzorgen van de gehele implementatie. Op zich leuk werk, interessant ook, maar ik wilde graag de procespraktijk in. Ik had een FED-brochure geschreven over bestuurdersaansprakelijkheid, het latere onderwerp van mijn proefschrift. Na mijn vertrek ben ik gaan lesgeven op de Universiteit Leiden en had ik tegelijkertijd een eigen advocatenpraktijkje. Dat groeide al heel snel en uiteindelijk ben ik in 2005 bij Höcker Advocaten ingestapt. Vanaf dat moment heb ik altijd academisch werk en praktijk gecombineerd, maar beperkte ik me tot het belastingprocesrecht. Hoe meer je je daarin verdiept, hoe meer je je afvraagt: hoe kan een geschil ontstaan en hoe kun je het oplossen?'

Verklaart dat je belangstelling voor mediation?

'Ik was al vrij vroeg geïnteresseerd in het voorkomen van geschillen – dat doet elke goede belastingadviseur – en het zo efficiënt mogelijk oplossen daarvan, waarbij de belangen van alle partijen gediend zijn. Vragen die rijzen zijn: wat is de essentie van dit conflict, lezen partijen de wet op een verschillende manier, wat is de geest van de wet, waarom ziet de Belastingdienst dit anders dan de belastingplichtige. Gaat het over de feiten,

over de toepassing van het recht of over heel andere dingen? Er zijn natuurlijk ook principiële zaken. Het is altijd leuk om daarover te procederen. Ik heb ook altijd wel een of twee cassatie-procedures lopen. Soms als advocaat, soms op de achtergrond ter bijstand van een belastingadviseur.'

Vereist mediation een bepaalde tactiek?

'Als een cliënt één aanslag krijgt opgelegd die te hoog is, dan is er in beginsel niet zo veel aan de hand. Als die echter elk jaar terugkomt, wil je toch wel graag een oplossing voor al die jaren en niet voor één jaar. Dan vraag ik wel eens aan de inspecteur: wat zou u nu van deze belastingplichtige willen zien, welke handelwijze zou u niet alleen goed, maar ook fair vinden? Dan krijg je een heel andere discussie. Dan gaat het om compliant gedrag en niet om de vraag of een bepaalde aanslag te hoog is. Het bedrijf wil onzekerheden uit de weg te hebben en is doorgaans best bereid om er een schepje bovenop te doen, maar wil wel graag af van controlebezoeken en dergelijke. De tactiek is dat je overweegt wat je naar voren brengt en wat niet.'

Breng je niet eerst naar voren waar partijen het wel over eens zijn?

'Dat is de typische mediation. Dan kun je over het deel waarover geen conflict is een voorlopige aanslag vragen en die betalen, terwijl je de mogelijkheid openhoudt om in bezwaar en beroep te gaan. Het is steeds moeilijker om een mediation te laten eindigen in een fiscale vaststellingsovereenkomst. Dat komt door de mogelijkheid die de fiscus nu heeft om informatie

'Val de ondernemer niet lastig met allerlei controles en fouten die hij heeft gemaakt'

op te vragen. De Belastingdienst hoeft niet meer langs te komen en een boekenonderzoek te doen. Er wordt door middel van een informatiebeschikking heel veel informatie opgevraagd. Als belastingplichtige weet je niet of die wel echt nodig is en wat er mee gebeurt. Bovendien kost het verzamelen van de informatie soms heel veel tijd. De werkhypothese van de Belastingdienst is dat er met dit bedrijf wel eens iets aan de hand kan zijn, omdat de ervaring dat leert. Daar begint het proces van informatie opvragen.

Hoe zou het anders kunnen?

'Je zou eigenlijk een inspecteur of controleur willen hebben die met de ondernemer gaat zitten kijken wat er in elk geval goed gaat en wat niet. Over dat laatste kunnen er dan vragen komen. Dat zou de insteek moeten zijn en niet tot op het naadje uitzoeken wat er precies fout is. De inspecteur of controleur zou de ondernemer moeten adviseren om bepaalde dingen anders te doen, met de mededeling dat hij volgend jaar komt controleren of het ook zo gedaan is. Er hoeven dan geen boetes te worden opgelegd. Hou de relatie goed, dat heeft heel veel voordelen.'

Maar in de praktijk gaat het niet zo?

'Voor zover ik het kan zien niet. In de zaken die ik op mijn bureau krijg, is toch vaak het uitgangspunt dat de belastingplichtige het helemaal verkeerd heeft gedaan. Natuurlijk kun je verschillend denken over wat er is gebeurd. Dat belet de inspecteur niet om zich eerst eens samen met de belastingplichtige af te vragen: hoe gaan we dit aanpakken? Hij zou kunnen zeggen: geeft u mij de feiten. Ik ga ervanuit dat die juist zijn. En laten we dan steekproefsgewijs kijken of het klopt. De houding van de controle-ambtenaar is dat hij wil controleren en hij gemakkelijk via vragen aan heel veel informatie kan komen, ongeacht of die informatie relevant is.'

Komt dat door een gebrek aan capaciteit of kwaliteit van de medewerker?

'Ik denk dat controleurs eenvoudigweg zo getraind zijn. Ze zijn opgeleid om aan de hand van een bepaalde werkhypothese een onderzoek op te zetten en daarin informatie op te vragen. Als je begint met informatie verzamelen en daar je eigen conclusies uittrekt, begin je aan de verkeerde kant. Je kunt de ondernemer ook uitleggen dat je weet dat er bepaalde dingen spelen, omdat dat is gebleken uit de aangiften of informatie uit andere bronnen en dat je daar als Belastingdienst zorgen over hebt. Je kunt hem de vraag voorleggen hoe je daarover helderheid zou kunnen krijgen.'

Raakt dat niet een beetje aan zelfincriminatie?

'Als er een advocaat bijzit, adviseert hij misschien om niet te veel te zeggen. De ondernemer geeft dan in feite toe dat hij het fout heeft gedaan. Je zou eigenlijk – een stokpaardje van mij – het boete- en controletraject uit elkaar moeten trekken. Dan kun je met de inspecteur overleggen over de heffing. Vervolgens doet een andere inspecteur het boete-onderzoek. Je hoeft dan als ondernemer bij de beantwoording van vragen over de heffing niet de hele tijd beducht te zijn dat je toegeeft dat je iets fout hebt gedaan en dan een boete opgelegd krijgt. Je zou als ondernemer met de heffingsambtenaar moeten kunnen afspreken hoe je welke informatie aanlevert. Vervolgens ga je akkoord met de heffing. Daar komt geen boete aan te pas.'

Stel dat je echt iets hebt gedaan wat niet kan, dat is dan toch beboetbaar gedrag?

'Het is het een of het ander. Of de ondernemer gaat niet akkoord met die heffing en hij gaat procederen, dan zou er een boete-onderzoek kunnen worden gedaan, en kan alle informatie gebruikt worden. Of je gaat akkoord met de heffing en dan houdt het daarmee op. Ik denk dat je als Belastingdienst veel meer belastinggeld kunt binnenhalen als je minder snel klaar staat met boetes.'

Terug naar de vertrouwensrelatie met de belastingplichtige?

'Het doel moet zijn: compliant gedrag van de belastingplichtige, niet het antwoord op de vraag of je wel of geen boete kunt opleggen. De afgelopen jaren is er een verharding opgetreden bij de Belastingdienst, gepaard aan een overkill aan regels en boeteregels. De regelgeving rond informatieverstrekking laat dat duidelijk zien. Nu zijn we, misschien getriggerd door de toeslagenaffaire, aanbeld bij de vraag of de Belastingdienst niet te ver is doorgeslagen. Moet het niet naar een andere verhouding toe, een andere bejegening en een andere taakopvatting van de controleur?'

Een ethisch reveil van de inspecteur?

'Het gaat niet alleen om de inspecteur of de ontvanger, maar om de hele Belastingdienst. De vraag hoort te zijn hoe je samen met de belastingplichtige ervoor kunt zorgen dat de fiscale verplichtingen zo goed mogelijk worden nageleefd. Het belastingrecht is al ingewikkeld genoeg. Val de ondernemer dan niet lastig met allerlei controles en fouten die hij heeft gemaakt, maar ga het gesprek aan om te inventariseren wat de zorgpunten zijn. Misschien zit de ondernemer zelf wel met punten die hij graag wil

verbeteren. Je hoeft niet de rol van belastingadviseur op je te nemen, maar je kunt bij (middel)grote bedrijven bijvoorbeeld wel vragen hoe hun *tax assurance* in elkaar zit. Hoe worden fiscale verplichtingen nageleefd en wordt alles betaald? Als het systeem en de ondersteunende software goed zijn, is de kans dat er echt iets fout zit niet zo groot. De Belastingdienst kan dan veelal volstaan met een meta-controle op de *tax governance* van de onderneming.'

Hoe gaat het bij grotere risico's?

'Als er sprake is van een speciaal soort constructie of transactie waar inherent hogere risico's aan zitten, bijvoorbeeld grensoverschrijdende diensten of handel, moet specifiek worden gekeken hoe het zit met de btw. Als Belastingdienst wil je graag weten of dat goed gaat en misschien wil de CFO van de ondernemer dat ook wel. De controleur zou de ondernemer kunnen voorstellen om zelf (of met hulp van de adviseur) een rapport op te stellen en dat aan hem voor te leggen, met een plan voor verbetering als dat nodig is. Als je op die manier werkt, haal je heel veel zorg weg bij ondernemers. Men hoeft niet meer constant aan de fiscaliteit te denken en aan formaliteiten waaraan men moet voldoen.'

Kun je zoiets ook doen bij groepsstructuren?

'Neem een internationaal concern met diverse vennootschappen in binnen- en buitenland. Je weet als controleur uit ervaring dat bij dergelijke structuren bepaalde risico's optreden. De vraag wordt dan aan de ondernemer: hoe zorgt u ervoor dat een en ander volgens de wet- en regelgeving gebeurt en niet: mag ik even de stukken van de afgelopen vijf of zeven jaar zien, plus de onderliggende besluiten? Daar kun je later altijd nog naar vragen. Je zou net als de banken onder de Wwft een risicoanalyse kunnen maken, waarbij je de specifieke risico's van deze klant gaat monitoren. Je maakt een profiel en je benoemt de zwakke punten waarvan je denkt dat de belastingplichtige er moeite mee heeft. Als je ziet dat de risico's echt heel groot zijn, kun je terugvallen op het oude controlemechanisme. De focus moet liggen op het goed genoeg naleven van de belastingwetgeving en compliant gedrag, gegoten in de cultuur van een bedrijf. Niet op de vraag of je al dan niet een boete moet opleggen.'

CV Arnaud Booi

Mr. Dr. J.A. (Arnaud) Booi, partner bij Booi Bikkers advocaten, studeerde fiscaal recht aan de Universiteit Leiden. Hij begon zijn loopbaan bij Baker & McKenzie te Amsterdam. In 2003 promoveerde hij op het onderwerp 'aansprakelijkheid van bestuurders voor belastingschulden'. Sinds 2000 is hij tevens werkzaam bij de Universiteit Leiden als docent. Vanaf 2005 tot medio 2016 was hij achtereenvolgens partner/fiscaal advocaat bij Höcker Advocaten in Amsterdam, partner bij Spigt Litigations en partner bij De Bont Advocaten. Hij is opgeleid als mediator (Mfn en IMI) en houdt zich onder meer bezig met fiscale mediation, business mediation en International Tax Dispute Resolution.

Heb je wensen voor de toekomst?

Mediation en facilitation, de onafhankelijke begeleiding van geschillen, zouden veel meer aandacht moeten krijgen en ook wettelijk verankerd moeten zijn. Ik voorzie dat er meer internationale geschillen komen. We hebben te weinig *tools* om die efficiënt op te lossen. De bestaande *mutual agreement procedures* tussen landen zijn niet efficiënt. *Facilitation* zou internationaal belangrijker moeten worden, belastingplichtigen hebben nu doorgaans geen stem in internationale conflicten. Je wilt een snelle en simpele oplossing, niet een jaren durende en ingewikkelde procedure.'

'De steekproef wordt vaak ingezet als afronding van het boekenonderzoek, als een soort kers op de taart'